

Język a społeczeństwo – współczesna socjolingwistyka

Anna Kozłowska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

- 1 Inspiracje i fundamenty socjolingwistyki
- 2 Główne tezy i pojęcia socjolingwistyki
- 3 Główne problemy i kierunki badań

Relacja język $\Leftrightarrow$ społeczeństwo w lingwistyce

1. Teza de Saussure'a o społecznym charakterze *langue*.
2. Praskie Koło Lingwistyczne: „systemy systemów” i społeczne zróżnicowanie języka (języki funkcjonalne).
3. Hipoteza Sapira-Whorfa i lingwistyka antropologiczna: język jako interpretant doświadczenia zbiorowości.

Relacja język $\Leftrightarrow$ społeczeństwo w lingwistyce cd.

4. Dell Hathaway Hymes:

KOMPETENCJA

KOMUNIKACYJNA (potencjał
systemowy, wykonalność,
występowanie, odpowiedniość).

Relacja język $\Leftrightarrow$ społeczeństwo w lingwistyce cd.

5. Język jako element kształtujący się w procesie socjalizacji. Koncepcja kodu rozwiniętego i kodu ograniczonego Basila Bernsteina. Przełączanie kodów.

Początki socjolingwistyki jako dyscypliny językoznawczej

Amerykańskie badania umiejscowione na pograniczu językoznawstwa, socjologii i innych nauk społecznych.

Interdyscyplinarne seminarium w Bloomington (1964).

Główne tezy socjolingwistyki – ujęcia Stanisława Grabiasa

1. Język jest tworem społecznym i zachowuje piętno swego zbiorowego pochodzenia.
2. Język jako narzędzie komunikacji jest także sposobem interpretacji rzeczywistości i w związku z tym warunkuje zarówno wszelkie zachowania społeczne, jak i zachowania indywidualne.

Główne terminy współczesnej socjolingwistyki

- styl
- odmiana języka
- socjolekt
- profesjolekt
- gwara
- dialekt
- żargon
- slang
- biolekt

Stylistyczne zróżnicowanie języka narodowego

- styl potoczny
- styl retoryczny
- styl urzędowo-kancelaryjny
- styl naukowy
- styl publicystyczny i dziennikarski
- styl artystyczny

„Antropologiczna” koncepcja stylu.

Społeczne i środowiskowe zróżnicowanie języka narodowego

- socjolekty
- profesjolekty
- żargony
- slangi

Biologiczne zróżnicowanie języka

- „lingwistyka płci”
- język młodzieży
- język dzieci

Dialektologia socjologizująca

- etnolingwistyczne badania nad folklorem: dialekty i gwary
- dialektologia miejska

Kontakty językowe

- język Polonii i Polaków poza granicami kraju
- bilingwizm

Komunikacja społeczna

- komunikacja w mediach
- strategie dyskursu publicznego
- techniki perswazji i manipulacji

„Socjolingwistyka literacka”

- socjolingwistycznie zorientowane badania idiolektu pisarza
- stylizacje
- kreacje socjolektów, profesjolektów itp. w dziele literackim

Metody socjolingwistyki

Od opisu systemu do „etnografii mówienia”.

Od opisu aktu komunikacji do analizy społecznych uwarunkowań dyskursu.

Dziękuję za uwagę :)

Temat następnego wykładu:
GŁÓWNE PROBLEMY PSYCHOLINGWISTYKI.
Zapraszam!